

три центи в злучених держанах америки

пять центів за границею злучених держав америки

Тел. „Свобода“: Bergen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ДОВКОЛА ДЕБАТИ РУЗВЕЛТА-ВИЛКОГО

ГАЙД ПАРК. — На пресовій конференції, на запит журналіста, чи президент здумує прийняти виступ Вилкого до прилюдних дебат, президент відповів, що ні. Бо він є президентом великої держави, до того нині напружені часи, так що він не має на це часу, сказав президент.

РОШВІЛ (Індіана). — Довідавшись про ту заяву Рузвелта, республіканський президентський кандидат Вендел Вилкі, що тепер перебуває у своїх родинних стейті, відповів, що, таке оправдання не вистарчає. Час на дебати важких суспільних справ повинен у президента знайти. Бо це демократичний край і обов'язком президента є відповідати на всі основні суспільні питання, та інформувати про них суспільність, говорив Вилкі. Після цієї заяви він ще раз визвав президента, щоб такі той згодився на прилюдні дебати. Вилкі з свого боку погоджувався поїхати в те місце, в яке президент вкаже, щоб президентові заощадити часу на поїздку.

ВЕРШОК АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Генерал Джордж Маршал, шеф штабу американської армії, заявив перед сенатським комітетом наділів, що в теперішню пору американська армія чисельно мусить зрости до 1,200,000 вояків. Але це лиш початок. Бо цілком, до якої прямої штаб є добре озброєнна армія, зложена з 4,000,000 вояків і старшин. Такої саме армії потрібно для Америки, щоб оборонити як слід свої простяглі території. Але до цього числа штаб йти не повинно, пригтовляючи наперед приміщення, однострої, зброю.

Є ГРОШІ, НЕМА ДЕ КУПИТИ.

ВАШИНГТОН. — Адмірал Таверс заявив, що американська флотія має гроші на закупку 4,200 літаків для флотії, але не може тих літаків ні купити, ні замовити. Причиною цього є те, що американські фабрики спантелені обмеженнями відносно зисків, не чуються певними відносно податків, а також уряд не унормував питання, чи кошти відновлення основних капіталів будуть включені до чистих зисків, чи ні? Адмірал Таверс говорив, що уряд повинен це якнайшорше унормувати і повинен промисловцям виразно сказати, що відновлення основних капіталів не входить до рубрики чистих зисків.

ФАБРИКИ ПРИГТОВЛЯЮТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Пять американських фабрик літаків видали спільну заяву, що будуть наперед пригтовлятися до виробу літаків, а навіть ті літаки виробляти, а шойно опісля будуть говорити з урядом про зиски. До тих компаній належать: Доглас, Консолідейтед, Лакгед, Боінг і Волті. Ці компанії, хоч що не мають жадних підписаних контрактів із урядом, вже закупили на сто мільйонів доларів сировини, а також вложили 50 мільйонів доларів на розбудову своїх фабрик.

КОНТРТОРПЕДОВЦІ ГОТОВІ.

ВАШИНГТОН. — Колиб конгрес ухвалив, що „перестарілі“ контрторпедовці можна вислати до Англії, то 50 з них можна було вислати впродовж кількох днів. Бо вони вповні готові до плавби. Від часу закінчення війни вони стояли нечинні. Але їх добре висмаровано товщами і червоним оловом, так що вони не поржавіли. В останніх часах власті звели їх цілком відчистити. Їх всіх було 123, але половина з них вже знаходиться у чинній американській службі. Вони мають на собі чотири цалеві гармати і 21-цалеві торпедові труби.

КОНВОЇ ДЛЯ КОРАБЛІВ З УТІКАЧАМИ.

НЬЮ ЙОРК. — Спенсіонований адмірал Ятс Стірлінг у своїй статті до „Н. Й. Таймсу“ 21 серпня ц. р. пише, що Америка не повинна боятись гніву Гітлера, а навіть ризика війни з ним, а такі повинна помогти Англії перевезти до Америки 200,000 дітей, яким грозить смерть, або тяжке покалічення. В тій цілі Америка повинна не лиш вислати свої кораблі, але дати тим кораблям военні конвої.

НОВІ РОЗПОРЯДКИ ДЛЯ ЧУЖИХ ДИПЛОМАТІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретаріат стейту порішив, що від тепер так буде, що коли котрийсь американський край викине якогось чужого дипломата тому, бо той займається внутрішніми підозрілою роботою, то Злучені Держави Америки також не приймуть його до себе. Цей розпорядок видано у зв'язку з випадком, у якому Бразилія викинула німецького дипломата Ріда за підвину роботу, а того дипломата Німеччина призначила до Америки. Америка сказала, що також його не бажає.

ТРОЦЬКОГО ТЯЖКО ПОРАНЕНО

МЕКСИКО СІТІ. — Лев Троцький, відомий большевицький діяч і непримиримий ворог Сталіна перебуваючи тепер на еміграції, зазнав тяжких ран від одного свого „близького приятеля“, якого тепер уважають затаємним агентом Г.П.У. Цей агент, Джек Моранд ден Дрешл, вкрутився в довіря Троцького так, що став майже членом родини. Він свободно входив до помешкання Троцького і виходив звідтам, хоч те помешкання було стережене немов твердиня. Та ось минулого вівторка нагло виринула між Троцьким і Дрешлем коротка словна перепалка, після якої Дрешл сокирою кілька разів ударив Троцького в голову та завдав тяжкі рани. На крик Троцького прибігли люди і зловили нападника. Але Троцький так тяжко поранений, що має маленькі шанси вижити з життям. Лікарі кажуть, що ці шанси один до десяти. Троцький тепер у шпиталі. Але в шпиталі знаходиться також Дрешл, якого поважно поранили сторожі, коли розбрювали його. Троцький на хвилину відзискав у шпиталі притомність, але сказав, що для поліції не має зробити жадної заяви.

Це вже другий замах на життя Троцького в цій році. В травні ц. р. агенти Сталіна напали на його виллю і хотіли його стрілами вбити. Але застрілили лиш одного сторожа Троцького, а його самого ні.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ РУЗВЕЛТА

ГАЙД ПАРК. — Президент Рузвелт перед журналістами заперечив, начебто американські „перестарілі“ контрторпедовці, замість йти до Англії, будуть стерегти берегів Канади. Недавно досягнене порозуміння між Америкою і Канадою в цілі оборони північної частини західної півкулі, не має нічого спільного з цими контрторпедовцями, говорив президент.

ЯПОНЦІ ПАЛЯТЬ ЧУНКІНГ

З Шангаю звідомляють, що довшню частину теперішньої столиці Китаю, міста Чункінг, знищили й спалили японці до тла. Вони кидали запальні бомби упродовж 24 годин. Місто Чункінг походить ще з дев'ятого століття, й тому мало багато деревляних домів. Вогонь шалів на просторі 15 квадратних миль. Знищення робить застрашуюче вражіння.

БРИТАНІЯ НЕ ДОЗВОЛИТЬ НА ПЕРЕВІЗ ХАРЧІВ ДО БЕЛЬГІЇ

В англійському парламенті заявив прем'єр Чорчил, що Англія буде пильно блокувати Німеччину, Італію, Францію й всі краї, що їх тримає під окупацією Німеччина. Чорчил відкинув пропозицію бувшого американського президента Гровера про доставу харчів для голодуючих у Бельгії. Міністер економіки Далтон доповнив заяву Чорчила кажучи, що на його погляд окуповані краї мали доволі харчів перед німецьким наїздом, але їх забрала Німеччина.

ОПРАВДАНИ АКТОРИ

САН-ФРАНЦИСКО. Конгресмен Даес, який в Каліфорнії досліджує комуністичну діяльність, заявив, що актори Джеймс Кэней, Гомфрей Богарт, Фридерік Марін та фільмовий письменник Філіп Дон, рідше не мають нічого спільного з комунізмом. Вони впали жертвою провокації з боку комуністичного організатора Ліча.

ЗЛОЧИНИ ЗРОСТАЮТЬ

ОЛБАНІ. — В стейті Нью-Йорк за останній рік загальне число злочинів зросло на 1.3%. Потішаючим у тій статистиці може бути хіба це, що зросло лиш число малих злочинів, зате великі злочини зменшили на 8.9%. Однак зріст малих злочинів в останнім обчисленні побив знизку малих злочинів і загальна сума є відємна.

ЗНАЙШЛИ НАГРОБНИЙ КАМІНЬ

ЕЛЕНОРИ ДЕЙР
АТЛАНТА (Джорджія). — Д-р Г. Дж. Пірс, президент Брено Каледж, знайшов нагробний камінь з написом: „Тут спочиває Еленора Дейр, 1599. Разом сім від 1593“. Камінь був засипаний під скалами 10 миль на північ від Атланти. Нема сумніву, що камінь правдивий. Коли так, то це нагробник матері Верджинії Дейр, першої дівчини англійського походження, що народилася в Америці. Еленора була донькою першою говернора Джана Гвайта. Це була відважна жінка, що вела так звану в історії „загублену колонію“ з Роанок в р. 1587. у Франції в 1851 р. за Наполеона III.

ПРОТИ МАСОНІВ

ВІПШ. — Урядовий розпорядок розв'язує в Франції дві центральні масонські льожі, що мали яких 200 філій. Їхне майно має бути сконфісковане й продане на ліквідації, а „дохід має бути вжитий на добродійні цілі. Масонські льожі були розв'язані перший раз

РУЗВЕЛТІВ ПОСОЛ ДО ВАТИКАНУ ВЕРТАЄ ДОМІВ

З Риму спорицують, що Мірон Тейлор, особистий посол президента Рузвелта до Ватикану, попросився з Римським Папою і вибирається до Злучених Держав.

ЧЕКАЄ НА НАЦИСТІВ. — Нутро з заборол, побудованих здовж англійського побережжя, щоб спинити намірений наїзд нацистів. Деякі вояки на своїх постоях, інші ладують кріси системи Брен. Образи перепустила британська цензура.

АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД ПРОСИТЬ АМЕРИКУ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ

ЛОНДОН. — Англійський прем'єр Чорчил проголосив у палаті послів британського парламенту прохання до Злучених Держав, щоб вони віддали Англії перестарілі военні кораблі тилу нищителів. Зате обіцяє Чорчил віддати Америці военні бази для приміщення воєнних кораблів у цілій західній півкулі, починаючи від Нової Фунляндії аж до Карибського моря на 99 літ.

При цій нагоді сказав Чорчил, що Англія вже тепер перевищила Німеччину будовою літаків і починає проти неї офензиву.

В палаті послів сказав міністер закордонних справ Галіфакс, що між Англією й Злученими Державами заключено вже давніше різні умови для відступлення деяких островів на Тихому океані для доставки палива американським кораблям. „Однак англійський уряд застерігся, що такі умови не є продажем британських посілостей Америки“.

ІТАЛІЯ ПЛАНУЄ ЗАНЯТИ ДОСТУП ДО ЧЕРВОНОГО МОРЯ.

РИМ. — Урядово оголошено тут заняття англійського краю Сомалі у Східній Африці італійськими військами після 11-денної кампанії. Столичне місто провінції, Бербера, переходить в італійські руки, хоч англійці його частинно спалили, заки вишли з міста. З нутра краю прибувають озброєні відділи туземців на верблюдах і піддаються італійській команді. До Мусоліні наспіли побажання від Гітлера з приводу перемоги.

Прем'єр Мусоліні видав наказ військам у Сомалі „вдарити в інший бік“, згодливо на англійську пристань Виден. Вона знаходиться напроти Бербері по другій стороні залуви Баб-ель-Мандеб і боронить південного приступу до Червоного моря. ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗБИРАЮТЬСЯ НА ГРАНИЦІ ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ. — Після чотирьох днів спокою подожження погіршилося. Італійські війська почали нагромаджуватися на грецькій границі по альбанським боці.

Грецький уряд покликав до служби кілька тисяч запасних вояків упродовж останнього тижня для скріплення оборонної армії.

Переведене слідство в справі стопедування корабля Геле виказує сліди італійських стрілів. Досі ніхто не міг перевірити, чия то підводна лодка напала на Геле.

АНГЛІЙЦІ НИЩАТЬ НІМЕЦЬКІ ЛЕТУНСЬКІ МАЙДАНИ.

ЛОНДОН. — Воєнне звідомлення каже, що англійські літаки збомбардували 30 летунських майданів у Німеччині і на території занятій німцями у Франції. Крім того впали жертвою англійських бомб такі військові об'єкти, як німецька флотна база в Кілі, нафтові збірники в Амб коло Бордо, рафінерія нафти в Гановер, станція електричної сили в Шорневіц коло Липська, комунікаційні перехрестя в Рурщині й ін.

Дальше англійські літаки збомбардували два німецькі транспортні в Гагесунд в Норвегії.

НІМЦІ ДОБРЕ ВІДПЛАЧУЮТЬСЯ АНГЛІЙЦЯМ.

ЛОНДОН. — Німеччина посилає одну флотію за другою своїх летунів на південно-східне побережжя Англії, як це оголосив прем'єр Чорчил у парламенті. Німецькі літаки залетіли навіть у глибину Англії. При однім німецьким налеті розгорілася велика повітряна боротьба між німцями й англійськими оборонцями, яка тривала дві години. Глядачі висловили думку, що битва була одною з найбільш жарких. З німецьких літаків падали бомби, але шкода незначна.

Крім того німці напали на англійські прибережні вантажні кораблі, але їх прогнали. Вночі німці налітали на ріжні околиці Англії й кидали бомби.

НІМЦІ БОМБАРДУЮТЬ АНГЛІЮ З ГАРМАТ.

ЛОНДОН. — Знавці твердять, що німці вже стріляють на англійське побережжя із своїх далекосяжних гармат, уставлених на побережжі Франції. Військові експерти тієї думки, що німці мають гармати, з яких можна стріляти і 80 миль, коли вони в часі першої світової війни стріляли на Париж гарматами з віддалі 50 миль. Найближчі теперішні бази німецьких далекосяжних гармат уставлені в Кап Гліз Нез між пристанями Бульонь і Кале у Франції.

МАБУТЬ ТАЙНА НІМЕЦЬКА ЗБРОЯ

ЛОНДОН. — Влада розсліджує звідомлення, що німці кидали на пробу якісь нові бомби, що в часі лету розділюються на дрібніші й викликають загальне спустошення довкруги. Це булиб так звані „кошикові бомби“. Кажуть, що Німеччина наслідуює в тому відношенні Совети, які вживали подібних бомб у часі виправи на Фінляндію. Це малаб бути оця „тайна зброя“, про яку так часто згадується.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
поштою, в котрій оголошувач хоче мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ТІСНІШУ ЗВ'ЯЗЬ З КАНАДОЮ

Хто слідить за взаєминами Злучених Держав з Канадою, той мусить зауважити, що вже від довгого часу ідуть постійні, добре обдумані намагання зближення тих двох великанських земель американської півкулі. Війна Англії з Німеччиною й Італією ті намагання тільки закріпила, і то в такий спосіб, що видвинула по обидвох боках цілу низку надзвичайно важних державних справ, які сьогодні вважаються спільними. Очевидно, що іде тут у першу чергу про оборону перед еventуальним нападом з Європи, чи може й з Азії. Тому, якщо війна в Європі затягнеться, то тих спільних справ буде куди більше. Може навіть дійти до того, що границя між Канадою й Злученими Державами матиме дуже фіктивне значення. Уже тепер дехто припускає, що її взагалі не треба...

На ту тему можна різнорізно фантазувати. Але одно певне, що "новий порядок", який має повстати в світі по війні, зближить між собою й американські держави, а зокрема Злучені Держави й Канаду, що вже й без того сильно зближені ідеологічно й тими інтересами, які виринули наслідком теперішнього воєнного конфлікту.

Порушуємо ту справу ще й з того боку, що в Канаді є поважне число канадійців, що є з української крові. А зближення Злучених Держав й Канади означає само собою також і тісніший зв'язок між американцями й канадійцями української крові. Ми вже не раз писали про потребу вдержування такого зв'язку з чисто культурного боку. Є вигляди й на іншу співпрацю, як от бизнесову. І є також можливості кращого використання великих демократичних потуг — Злучених Держав й Великої Британії — для знищення тих диктатур, під якими мучаться мільйони українського народу в Європі.

Маючи ось ті речі на увазі, радіємо, що акція приєднання канадійців українського роду до У. Н. Союзу, починає давати дуже гарні висліді. Те, що канадійці стали в кампанії приєднання нових членів до У. Н. Союзу, на першому місці, заслугою на те, щоб це піднести як здоровий і розумний вияв охоти до тої співпраці, про яку вище зазначено. У. Н. Союз уявляє собою організацію, яка голосить і визнає ті високі ідеали свободи й людської гідності, на яких побудована теж і демократія Канади. А якщо тепер іде рух за ще тісніше зближення між Канадою й Злученими Державами, то У. Н. Союз є цілком певно тою американською установою, яка, у своїх скромних розмірах, тому зближенню посереджує, коли втягає в свої ряди ще й канадійців українського роду. Вправді У. Н. Союз працює як організація на двох територіях, але з одної й тою самою ідеєю, такою, яка є в інтересі Злучених Держав й Канади. Колиж, додатково, в У. Н. Союзі члени займаються ще й такою акцією, що висвітлює перед світовими демократіями ту страшну кривду, яку терпить 45 мільйонів українського народу в Європі від терору, насильства й диктатур, то й це є в інтересі згаданих країв.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(13)

Зовсім несподівано для Павла вона кинула макогона під піч, піднесла полу хвартуха до очей і захлипала.

— Вигодувала... вилуляла синочка... нічого сказати... Гарія поміч... ста... старій неній... Одного дня година та нещаслива завіяла безвісти... Та ти що собі дедасю, думаєш? — раптом визирнула Василиха на сина, й ельози миттю висохли на розлючених очах. — Ти на Січ, а мати як? поїд віконню?...

— Е, мамо, — спокійно відповів, хрестячись у кутки з образами, мовив Павло, — чогож там — на когось? Адже не ви досі в мене, а я у вас на шні був. Не буде мене, то вам ще легше буде...

— Легше, — відповіла, прибираючи со столу. — А віраїм, хто очі закриє?.. Ро-

зумний який зробився... Коли це? Сьогодні, мабуть, сидячи під хатою на тіце серце?...

А такий і правда, що сьогодні, — обізвався, посміхаючись, парубок. Він безмірно радий був: розмова, що її він сподівався з прикормом почуванням у серці, навіть трохи з острахом, розрядилася лише тихим дощем докорів та жалів. — Чимало я дечого передумав за цей день...

— Бачу, бачу, — як віддалений уже до бурі грім, гулила мати, змитаючи в жменю крихти.

А він, осмілений несподіваною лагідністю ненечиною, правив далі, — де й мова брала:

— Що маю робити вдома, коли не оженився? Людей смішити гультайством, чи що? Зледащю зовсім. Вам помага-

3 ПОЛІТИЧНИХ ДУМОК КАНДИДАТА НА ПРЕЗИДЕНТА КРАЮ

Цього року припадає важна подія: вибори президента нашого краю. Коли такі вибори являються надзвичайною подією у звичайних часах, то ясне, що набирають вони особливої ваги в таких критичних часах як теперішні. Тому і зрозуміло, що нам усім треба ставитись тепер з особливою увагою до сповнення того державного обов'язку, який на нас припадає цієї осені, коли будемо вибирати нового президента. Наш дотеперішній президент, Френклін Д. Рузвельт, дав згоду на те, щоб його Демократична Партія поставила втретє кандидатом на президента краю. Партія його вибрала і през. Рузвельт буде знову кандидувати. Республіканська Партія вибрала кандидатом на президента Вендела Вилкого. Політичні напрямки през. Рузвельта нам добре відомі, бо ми вже є під його кермою майже 8 років. Зате мало що знаємо про погляди Вилкого. Очевидно, що вони будуть виложені підчас виборчої кампанії. Але деякі основні речі висказав він уже у загальній віді з нагоди, коли його офіційно повідомлено про його вибір представниками Республіканської Партії, що сталося в дні 17. серпня. Провідні думки виголошеної тоді промови є такі:

Хоч я вже прийняв кандидатуру в Філадельфії, то не хочу зривати з традицією нашого краю з піонерських днів і тому приносився до неї. Промова, якою кандидат заявляє свою згоду на прийняття, є його програмою. Тому зясуємо мою політичну філософію, що зберглася в моєму серці. Як провідникові Республіканської Партії, хочу сказати так: Ми вступаємо в що кампанію наче в хрестоносний похід. В Америці потребуємо нового проводу, який вірив би в призначення Америки. Я не можу просити американський нарід віднести з повною вірою до мене без повторення мого переконання, що для країни оборони ми потребуємо якоїсь форми для введення примусової армії.

Ми мусимо чесно стати, лице в лице в нашому відношенні до Великої Британії. Мусимо признати, що втрата англійської флотії багато ослабить нашу оборонну силу. Атлантийський океан може попасти під панування Німеччини. Це булоб нашим нещастям. Це малоб також важкий вплив на нашу заграничну торгівлю.

Новий Розподіл потерпів невдачу у своїй програмі економічного відбудови, а на місці філософії видатків, мусимо поставити філософію продукції. Лиш ізза ослаблення населення шукає диктатора або влади сконцентрованої в

руках адміністрації. Лише сильні люди можуть бути вільні, а продуктивні можуть бути сильними.

Єдиною землею, на котрій може процвітати воля, є земля обіднаних людей. Мусимо вірити, що добробут одиниці є добробутом загалу. Мусимо признати, що всі ми рівні перед Богом і перед законом. З вірою в Боже Провидіння та з непохитною постановою й безупинною працею певно доконаємо, що американська обідняк стане правдою.

Вірю в федеральні пенсії, в достаточну допомогу на старість і допомогу в часі безробіття. Я вірю, що федеральний уряд має обов'язок зрівняти відповідальність за долю робітника як і фермера або підприємця.

Новий Розподіл потерпів невдачу у своїй програмі економічного відбудови, а на місці філософії видатків, мусимо поставити філософію продукції. Лиш ізза ослаблення населення шукає диктатора або влади сконцентрованої в

руках адміністрації. Лише сильні люди можуть бути вільні, а продуктивні можуть бути сильними.

Єдиною землею, на котрій може процвітати воля, є земля обіднаних людей. Мусимо вірити, що добробут одиниці є добробутом загалу. Мусимо признати, що всі ми рівні перед Богом і перед законом. З вірою в Боже Провидіння та з непохитною постановою й безупинною працею певно доконаємо, що американська обідняк стане правдою.

Вірю в федеральні пенсії, в достаточну допомогу на старість і допомогу в часі безробіття. Я вірю, що федеральний уряд має обов'язок зрівняти відповідальність за долю робітника як і фермера або підприємця.

Новий Розподіл потерпів невдачу у своїй програмі економічного відбудови, а на місці філософії видатків, мусимо поставити філософію продукції. Лиш ізза ослаблення населення шукає диктатора або влади сконцентрованої в

руках адміністрації. Лише сильні люди можуть бути вільні, а продуктивні можуть бути сильними.

Єдиною землею, на котрій може процвітати воля, є земля обіднаних людей. Мусимо вірити, що добробут одиниці є добробутом загалу. Мусимо признати, що всі ми рівні перед Богом і перед законом. З вірою в Боже Провидіння та з непохитною постановою й безупинною працею певно доконаємо, що американська обідняк стане правдою.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ ПІД ЗАЙМАНЦЯМИ**3 церковного життя.**

З Пряшівщини доносять, що єпископ Павло Гойдич вніс недавно резигнацію зі свого уряду, але Рим резигнації не прийняв. Проти єпископа Гойдича йде вже від кількох літ нагілка з боку словаків, які хотілиб на пряшівському єпископському престолі бачити словака. Як кандидата висувають єзуїта Яворку, словака, що з латинського обряду перейшов на східний. Єпископ Гойдич не відомо чому підтримував у своїй єпархії москвофілів і переслідував свідомих національних робітників. Словаки досить швидко зорієнтувалися, що під плащиком москвофільства ховається найрідніше мадяранство, що веде підпольну протисловацьку роботу. Тепер там припилили кацапів, щоб трохи витверезили з кацапської дурійки. Москосвські школи в Пряшіві злікувалися. Це, мабуть, і вплинуло так на єпископа Гойдича, що він подався до димісії. Але булаб шкода, колиб після цього застав на українським єпископським столі чужий, що вів би далі денационалізацію українських вірних.

У Карпатській Україні прегарну народну роботу розвивали від 1920 р. сестри Василіанки, які виховували жіночу молодь і по школах і по інтернатах. З приходом мадярів, відомий мадярон єпископ Стойка зявся з литомим собі завзяттям до ліквідації сестер Василіанок. Всі галичанки мусіли ще торік виїхати з Карпатської України і, wraz з багатьма іншими, зазнають долі скитальців — емігрантів. Знову сестри Василіанки, уродженки Карпатської України, переходять там справжню Голгофу. Виховні інтернати в Ужгороді, єпископ Стойка їм відібрав, а зі шкіл їх усунуло. Вони переживають довгу голодівку, наслідком чого бага-

руках адміністрації. Лише сильні люди можуть бути вільні, а продуктивні можуть бути сильними.

Єдиною землею, на котрій може процвітати воля, є земля обіднаних людей. Мусимо вірити, що добробут одиниці є добробутом загалу. Мусимо признати, що всі ми рівні перед Богом і перед законом. З вірою в Боже Провидіння та з непохитною постановою й безупинною працею певно доконаємо, що американська обідняк стане правдою.

Вірю в федеральні пенсії, в достаточну допомогу на старість і допомогу в часі безробіття. Я вірю, що федеральний уряд має обов'язок зрівняти відповідальність за долю робітника як і фермера або підприємця.

Новий Розподіл потерпів невдачу у своїй програмі економічного відбудови, а на місці філософії видатків, мусимо поставити філософію продукції. Лиш ізза ослаблення населення шукає диктатора або влади сконцентрованої в

руках адміністрації. Лише сильні люди можуть бути вільні, а продуктивні можуть бути сильними.

Єдиною землею, на котрій може процвітати воля, є земля обіднаних людей. Мусимо вірити, що добробут одиниці є добробутом загалу. Мусимо признати, що всі ми рівні перед Богом і перед законом. З вірою в Боже Провидіння та з непохитною постановою й безупинною працею певно доконаємо, що американська обідняк стане правдою.

Вірю в федеральні пенсії, в достаточну допомогу на старість і допомогу в часі безробіття. Я вірю, що федеральний уряд має обов'язок зрівняти відповідальність за долю робітника як і фермера або підприємця.

Новий Розподіл потерпів невдачу у своїй програмі економічного відбудови, а на місці філософії видатків, мусимо поставити філософію продукції. Лиш ізза ослаблення населення шукає диктатора або влади сконцентрованої в

руках адміністрації. Лише сильні люди можуть бути вільні, а продуктивні можуть бути сильними.

Єдиною землею, на котрій може процвітати воля, є земля обіднаних людей. Мусимо вірити, що добробут одиниці є добробутом загалу. Мусимо признати, що всі ми рівні перед Богом і перед законом. З вірою в Боже Провидіння та з непохитною постановою й безупинною працею певно доконаємо, що американська обідняк стане правдою.

Вірю в федеральні пенсії, в достаточну допомогу на старість і допомогу в часі безробіття. Я вірю, що федеральний уряд має обов'язок зрівняти відповідальність за долю робітника як і фермера або підприємця.

то молодих черниць занедало на сухоти і приходиться їм ждати повільної смерті. Всі заходи поліпшити їх долю у місцевого Владки Стойки пішли на марне.

Українська Колегія св. Йосафата в Римі перенеслася на літо до Кастельгандольфо, де посідає прегарну виллу над Альбанським озером, найкращу від усіх, за винятком однієї папської, де звичайно Папа проводить своє літо, але цього року, з огляду на військовий час залишився в Римі. Під цю пору залишилося в колегії тільки 27 українських богословів, інші (було всіх понад 50), американського походження, повернулися додому. Василіанська генеральна курія, що на літо виїздила звичайно до Галичини, щоб між своєю братією дихнути рідним повітрям, залишилася цього року в своїй римському осідку, при площі Мадонни де Монти. Головою курії є далі архимандрит Ткачук, а генеральним секретарем — о. Заячківський.

3 музичного життя.

Відомий Український Національний Хор, під орудою Божи́ха, хотів би виїхати в світ. Та тепер може виїхати хіба до Німеччини. Вісім місяців невпинної праці дає запоруку, що цей хор гідно репрезентуватиме українське мистецтво. Врешті численні рецензії захоплено говорять про його високий/артистичний рівень. Він тепер вже може їхати на Захід — відновити почесну роботу, що 20 років передтим зробила Державна Українська Капеля під орудою Ол. Кошиця. Варшавський Український Комітет приклав усіх зусиль, створити й втримати цей хор, але варшавський терен особливо важкий. Тут найбільше тих, кому треба допомоги й матеріально й морально, а на хор ще потрібно багато грошей і то не тільки на добрі національні одяги, що в них хор виступав би, але на поповнення його та на опіку над родинами співаків, що, працюючи для мистецтва, мусять відмовитися від своїх попередніх зарібкових праць. Всі формальності, потрібні для виїзду, вже полагодили, в половині серпня. Хор міг би вже виїхати до Німеччини, але саме з матеріальних причин цей виїзд припиняється...

Серед численних згадок про виступи українських хорів у Генерал-Губернаторстві, мало коли згадується про український хор у Кракові, що дійсно гідний признання за свою невтомну працю й усі ті безкорисні виступи з приводу усяких національних свят та інших нагод. А цих виступів було чимало, і по всіх них хор залишав не тільки миле враження, але й загальне признання від всіх, що його чули. Душею хору все були брати Степури та невтомний працівник, його диригент, м-р Ульчицький. Поруч доригентської праці приходилось йому налагодити ще й видавничу справу. Недостачу музичної літератури відчувалося на кожному кроці, треба було заповнити цю прогалину видаванням бодай підручної нотної бібліотеки. І цю роботу зроблено, хоча й з трудом, бо саме тут, по цьому боці, де нема ні музичних джерел ні бібліотек — не легко було її виконати. Краківський хор розрісся. Підсилюючи добірними голосами, він розгортається у ширину, виконуючи намічені плани й задуми його основників. Намічено цілу низку окремих містеческих концертів. — (За "Кр. Вістями" з 5. серпня).

Відродження Ярославщини. У кожному числі "Кр. Вістей" зустрічаємо безліч до-

писів з різних міст та сіл про місцеві свята, концерти, курси і т. п. Може не один читач — пропускає, не читаючи, цієї незаметної сторінки часопису з дрібним друком. Тим часом саме ці незаметні дописи з міст — це властиві цінні картини з нашого теперішнього життя. Листуючи сторінки часопису з цими дописами з міст, ми немов перекидаємо листки книги життя української землі по цей бік Сяну й Буга в теперішню добу. І доводиться якнайбільше радіти, що ця і та місцевість, про яку може дуже давно ніхто й не чув, і вона сама, її населення, немов заснуло сном блаженних, тепер пробудилась і посилає вістку про себе. Правда, одна ластівка весни не віщує, але коли ці ластівки прилітають щодня і падають на редакційний стіл щораз численніше, то це наявний доказ відродження країни. Не те важно, яке саме було свято, і чи було воно менше чи більше величаве, але те, що дуже часто воно було перше свято і що люди мали слізки на очах, бачучи вони немов "віднайшли себе" та свою ідею. Кінець шкільного року, роздача шкільних свідоцтв і свято молоді — здавалось би щокорі незаметне свято, цікаве хіба батькам. Але як взяти під увагу, що наприклад в Ярославі не було раніше ані одної української школи, і що провінційно було навіть говорити по українськи і що взагалі тут заперечувало існування українців, то свято молоді, що відбулось тут 30. червня на спортовому майдані було для всіх а зокрема для населення Ярослава дійсно чимсь незвичайним. Перед нами ось така картина: Великий спортовий майдан у середині міста, на ньому молодь двох народних шкіл Ярослава (понад 350 дітей), — потім старша молодь з гімназійного курсу, — всі вони стоять "струнко" під командою проф. Антоновича, дивлячись, як на шаті поволі високо підносяться і має національний український прапор. Трикратне "Слава" вибухає з молодих грудей, а після того починається дефілада. По дефіладі розсипаються справно ряди, усю площу знову вкриває молодь, дівчата в прегарних народних строях. А під звуки музики плыве тиха, ритмічна молитва "Боже Великий, Єдиний..." Усе це моменті дійсно зворушливі. Потім іде ціла низка інших ритмічних вправ, що їх підготували вчительки Козаківна й Вербенівна. Немеш вдатні були національні танки під проводом п. Лушпинської і дуже гарні "вежі". Крім того був ще виступ дітей-гостей, а саме маті школярки зо с. Святого вивели прегарно свої вправи при співі українських пісень. За цей вдаваний виступ признано їм, жартівливий фірмою "Логос", вартісний стінний образ "Св. Юрій" в рясах... Чергового дня дістала молодь шкільні свідоцтва. Перші українські шкільні свідоцтва! — (За "Кр. Вістями" з 2. серпня).

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

О. ЛУГОВИЙ
(Олександр В. Овруцький-Швабе)

3 ДНЯ

ДОБУВ ІЗ УСТ.

Летунський знавець, мей-джор, Ал. Вільямс, що постійно дописує до „Н. Й. Ворлд-Телеграму“, 15. липня ц. р., пише в тій газеті так:

„В цім краю є забагато самозванчих диктаторів, які хотілиб здешити все, що не погоджується із їхніми поглядами. Я не обороняю Ліндберга, не погоджуюсь із багатьма річима, які він сказав, але я обороняю його права і права кожного американця, висказати те, що він хоче.

„Багато разів впродовж останніх п'ятих літ чесні і поважні англіїці, які були настільки патріотами, що виставляли себе тим на кривди і посміховище, перестерігали уряд, що Англію треба зробити сильною в повітрі. Деякі із тих справжніх англіїців змушені були опісля туманувати політиками відійти в тінь; бо ці політики пекли свою власну печено і на програму зброєння дивились як на партійний наділ. Французькі летуни після подібних спроб зазнали такої самої долі.

„Щоб не дала Англія в цю хвилину за ці втрачені літа! Багато разів, повертаючи до Англії після перевірки німецької і італійської летунської сили, я дїставав запити від англіїських політиків про мою думку на континентальні летунські сили. Хоч я ніколи сам не накидався зо своїми думками і відповідав лиш тоді, коли мене запитували, на мене накидалися із гнівом і обуренням і підозрівали мене в пронацистичних симпатіях“.

ДЕ Ш ПОЛІТИКИ НИНІ.

Далі Ал. Вільямс питає: „Де нині є ці політики, які, користаючи зо своїх привілеїв критики, дорікали і глузували в низький спосіб із французьких і англіїських летунських пророків? Ховаютьсь. Ховаютьсь в надії, що ніхто не нагадає собі їх опору проти патріотичних і льогічних пересторог. Можливо, що чести для пророків в цім краю нема.

Але я покликаюся на все, що святе і американське, а кажу, що не повинно тут бути нечести для тих людей, які говорять речі, в які вірять, що вони є корисні для Америки. Чи ви хотілиб мати такого лікаря, що брехав би вам про ваше здоров'я? Чи ви хотілиб мати таких американців, які бачилиб як Німеччина й Італія будують свою повітряну силу за останніх п'ять літ, а брехалиб вам, що це все мана і що багнетів і кораблів вистарчить у наступній війні? Ні, я знаю, що ви не хотілиб.

„Деколи, вкусивши глибоко правду, чоловік знає за гіркого посяку. Але американці хочуть знати правду. Знаючи правду, ми можемо виконати кожну роботу. Франція була зруйнована людьми, які не допускали до правди. Англія має летунські недостачі і знаходиться на краю пропасти, бо її політики кричали проти летунства і марнували оборонні фонди“.

НАУКА ДЛЯ НАС.

„Це повинно бути наукою для нас“, говорить далі мей-джор Вільямс. „І цю науку наш нарід повинен дістати без огляду на різні дозакулові підступні групи та їх скрите ноківництво... „Пята колона“ є тяжкий закид. Це значить зрадливий замір знищити Злучені Держави і все те, що обстоє Америка... Кожний, що бачить правду, хай проголошує її, не питаючись чи хтось її одобрує, чи ні. Злучені Держави Америки є небезпечно невідготовані щодо летунства і воєнного матеріалу. Ми будемо товчи так довго, поки ці недостачі не будуть направлені і доки не

3 ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФАКС ЧЕЙС, ПА.

Українська Дівоча Академія.

Молодь це наша будучність. Котра суспільність не виховує своєї молоді в патріотичній дусі, ця і не має молодого покоління, що перенялоб спадщину батьків та продовжувалоб їхню працю. Без свідомої моральної та патріотичної молоді, всяка суспільність засуджена на загибіль.

Нам треба молоді, сильною духом і здоровою тілом молоді, вихованої в правдивому морально-релігійному й патріотичному дусі, щойно тоді можемо бути певні, що наша будучність буде певніша, краща та ясніша.

Усім знаною є праця С. С.

Василянок, як у рідному краю, так і тут в Америці. С. С. Василянок бачуци небезпеку, яка загрожує нашій суспільності з браку добре вихованої молоді, знявся шкільництвом. Вони посвячували цілий свій час, сили й здібності, щоб якнайбільше доброго зробити в тій діяльності.

Доказом їхньої невпинної праці є Дівоча Академія в Факс Чейс, Па., коло Філадельфії.

Ось ці два прекрасні будинки, які подаємо на знімці, це монастир і школа.

Перший будинок (з ліва) побудований в році 1931, коштом \$215,000. Це монастир і дівоча „гайскул“ із правом прилюдности. Вчать у ній ква-

ліфіковані сестри-учительки. Учениці, дочки українських батьків, що вчать у тій школі, мешкають там увесь час. Предмети, які обов'язкові в усіх „гайскул“, викладається по англіїськи. По українськи учениці вчать релігії, української мови, історії, літератури та географії України. Крім цього вчать там українських вишивок, музики, національних танків та влаштовуються пописи й концерти.

Сестри виховують молодю у глибоко релігійному й патріотичному дусі. Вчать її української мови, пісні, вчать цінити народну нощу. В той спосіб виховують учениць і на добрих американських горожанок. Дівчатка виходять із тої школи підготовані до життя теоретично й практично.

Треба зазначити, що шкільна власть стейту Пенсилвенії (Департамент Освіти у Га-

рисбургу) поставило оцю Дівочу Академію на рівні з публічними „гайскурами“, причім дозволила зачислити українські предмети науки до числа годин, що управнюють до вступу в усі американські каледжі.

Цей будинок з права, це новопобудований, модерно влаштований і крім шкільних класів, офісу, фізикального кабінету, спальень, їдальні, кухонь і пралень також обіймає простору та прекрасну салью для влаштування всякого роду імпрез.

Наука в тих школах зачнеться вже 3-го вересня.

Українські батьки, посилайте свої дочки до цієї української Дівочої Академії. Кожна дитина вихована під умілим провідом С. С. Василянок принесе вам щастя і потіху, а своєму рідному краю славу.

М. К.

VII. СЕСІЯ НАЙВИЩОЇ РАДИ ССРСР

НАШІ ЗАВВАГИ.

Наведені слова є такі, начеб добути від нас самих. Бо хоч ми не боролись спеціально за розбудову повітряної сили, просто тому, що ми не летунські знавці, зате боролись за здорову суспільну систему, в якій суспільність моглаб чути тверду, хочби гірку правду. Злочинне занедбання мілітарних сил могло наступити якраз у таких системах, в яких туманувати, нашіповані особисто-партійними інтересами політики, таврували „зрадником“, чи „про-наці“ кожного, хто відважився підкреслити матеріальну, чи моральну силу нацистів або фашистів. Хто не називав нацив і фашистів „дурнями“ чи „варятами“, але говорив, що треба ставитись поважно до наростаючої сили і треба бути перед нею на о-сторозі, та навіть децю з метою цього руху приймати, бо інакше лихо вийде, то такого називали „про-наці“.

Впродовж довгих років таврували ми розпанашене партійництво, зокрема те, яке було у Франції, та говорили, що воно доведе Францію до руїни. Але нас за це деякі люди називали „про-нацистами“, „ворогами демократії“. Ці наші люди нині не поховались у кут, як це зробили англіїці. Вони далі „навчають“ інших, що треба, а чого не треба робити.

ХТО ХОЧЕ нагадати собі ПРО СЕЛО, яке він знав, а при тому ПІЗНАТИ нові питання життя, що стали перед селом по війні, ная прочитав збірку оповідань

ВАСИЛЬ ТКАЧУК
СИНІ ЧІЧКИ

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ
„СВОБОДА“
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

Вона лишиться записаною і в історії України, бо протягом цієї сесії формально включено до УССР Північну Буковину та три українські повіті Басарабії. Промову Молотова про зовнішню політику ССРСР можна тимчасом полішити на боці, бо до неї доведеться ще повернутися при іншій нагоді. Зрештою те, що він сказав про окуповані нових земель московським урядом, є наскрізь порожнім говоренням, яке московського хижачтва ані трохи не ховає. На це місце його промови не звернула ніякої уваги й європейська преса. Варті уваги чимсьла московського хижачтва, якими хвалиться советська преса, а саме площа окупованої Басарабії вносить 44,500 кв. кілометрів з населенням 3,200,000 осіб, площа Північної Буковини вносить 6,000 кв. кіл. з населенням 500,000. Придучена Литва має 2,800,000 населення, Латвія — 1,950,000, Естонія 1,120,000. Разом з 13 міліонами населення Західної України та Білоруси творить це приблизно 23 міліони нових невірників Московщини. Ціле населення ССРСР вносить тепер нібито 193 міліони.

З нагоди цієї сесії писали „Ізвестія“ з 3. серпня: „Тим часом як європейська війна повертається в світову, корабель советської держави прямує нехитно до означеної мети...“ до московського імперіалізму. „Повернення відокремленої Басарабії та відступлення Північної Буковини ліквідує небезпечне жерело постійного неспокою на нашій кордоні...“ і переносить його до самих меж ССРСР, додамо від себе.

З привітальною промовою до українського населення, що змінило румунську в'язницю на московську в'язницю народів, виступив самий голова Совнаркому УССР, пан Корнієць. Промовляв він в так званий українській мові, занецинений примусово численними моско-

візмами, зазначив, що „насилем відторгнуте“ (насилством відокремлене) українське населення було „приречене на економічне розорення“ (віддане на господарське нищення), при яким „тривалість“ (час) робочого дня сягала до 12, а навіть 14 годин, змалював, як тішилось населення з нагоди „возз'єднання“ (прилучення), виявив переконання, що „клопотання“ (заходи) що до прилучення до Молдавської Автономної Республіки буде вдоволено і закінчив промову такою заявою: „Прошу сьому сесію Верховної Ради возз'єднати Північну Буковину та Ізмаїльський, Акерманський і Хотинський повіті Басарабії з УССР, утворивши в ній дві нові області Черновицьку і Акерманську“.

Від буковинського населення виступив з промовою якийсь Михальчук, після його світліни в „Ізвестіях“ зовсім молодий ще робітник, з інтелігентним ще обличчям, невластивим большевицьким „депутатам“. Промовляв він ще справжньою доброу українською мовою, але вже з обов'язковими додатками офіційних московізмів, дякував від „батраків“ (сілських робітників), бідняків і середняків селян за визволення, звелідав „великого надхненника визволення“ Сталіна і обіцяв, що буковинські фабрики будуть працювати „безперервно“.

Старий професор Студинський зазначив бундючню, що він колишній галичанин, має щастя бути тепер советським громадянином, і яко такий видає населення рідної Буковини і Басарабії в межах ССРСР, на які не насмілиться тепер „посягнути“ ніякий ворог. За це він дякував „великій людині, яка після вислову Пушкіна сотворила собі в серцях всіх працівників нерукотворний пам'ятник...“

„Клопотання“ молдавського та українського населення про

„возз'єднання“ з ССРСР було розуміється вдоволено одностайно. Та на який час, це вже інше питання. А тимчасом тим українцям, що перебувають поза межами московської в'язниці народів треба пам'ятати, які муки і пониження мусять терпіти українці під московською владою, і робити все від них залежне, щоб велика хвилина визволення прийшла як найскорше.

К. В.

НІМЕЦЬКІ СПОСОБИ ЗАВОЮВАННЯ

Секретар американської фльоти, Френк Накс, доручив полк: Вільямові Дж. Донованові поїхати в Англію, щоб там розвідати, якими методами німці змогли віднести одну перемогу за другою з такою скорістю. Полк. Донован порозумівся зо знаним американським кореспондентом Анселем Морером і вони оба приготували звіт. Звіт тепер оголошений прилюдно в американських газетах. З нього можна довідатися так:

Потамно приготувала Німеччина таку армію, якої ні-

хто не передбачував. Це тим більше, що її підготовано невеличкими „гайскурами“, причім дозволила зачислити українські предмети науки до числа годин, що управнюють до вступу в усі американські каледжі.

Цей будинок з права, це новопобудований, модерно влаштований і крім шкільних класів, офісу, фізикального кабінету, спальень, їдальні, кухонь і пралень також обіймає простору та прекрасну салью для влаштування всякого роду імпрез.

Наука в тих школах зачнеться вже 3-го вересня.

Українські батьки, посилайте свої дочки до цієї української Дівочої Академії. Кожна дитина вихована під умілим провідом С. С. Василянок принесе вам щастя і потіху, а своєму рідному краю славу.

В Голандії було 120,000 німців і вони теж зробили своє. Так напр. при переході через міст у Мордик німці були скриті на сльавах під мостом і віттерто помагали німецькій армії ввійти в Голандію. Така поміч була дуже важна, бо відразу дала перевагу німцям. Двісті п'ятьдесят німців мали перед війною екстериторіальні привілеї як члени німецької амбасди й могли безкарно всюди вештатися та підготувати зраду.

У Бельгії німці мало причинилися до підірвної кампанії, бо це завдання виконала національна меншина, знана під іменем фламандців. Вони вороже ставилися до Бельгії, домагаючися для себе права самовизначення. Коли прийшла рішальна хвилина, вони виказали свою ворожнечу до Бельгії ділом, стаючи по стороні німців.

У Франції були до останньої хвилини діяльними по стороні Німеччини такі визначні одиниці, як Фрідріх Зібург або Отто Абец, котрі доказували лише теоретично потребу замірнення з Німеччиною. Це підірвало в населенні охоту до боротьби й стало німцям у практиці важною допомогою.

У Данії була постійна німецька агітація за віддання Німеччині провінцій Шлезвигу й Гольштайну, що їх дістала Данія в Версайському мирі. В Норвегії не було німців колоністів, як в інших краях, зате німецькі торговельні кораблі мали залог, складену з німецьких вояків і вони в свої останньому моменті зняли свої становнища, які відразу перемістили перемогу на сторону

Німеччини.

В Англії німці не мали часу підготувати акцію як слід через розвал Франції. Англія єдина з воюючих держав змогла усунути небезпеку п'ятої німецької колоїни, тому боротьба між Німеччиною й Англією стає затяжна. Ті, що втекли з Німеччини перед переслідуванням Гітлера, мали повну симпатію у британській публіки. Коли вибухла війна, то 90 відсотків цих утікачів опинилися в концентраційних таборах. Англіїський уряд вірить, що цілковито позбувся небезпеки німецької п'ятої колоїни.

ДІВНЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ НІМЦІВ

Із Загребу в Югославії, звідомлює агенція „Есоміетед Прес“, дослівно так: „Провідник пів мільона югославянських німців подав до прилюдного відома вістку, що з Басарабії буде перевезено до рідного краю 250,000 німців. Вони перебудуть якийсь час в робітничих таборах, що їх заложити Німеччина в цьому краю“. (Це значилоб, що в Югославії. — Зам. редакції).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILIAMSTOWN, N. J. The Brotherhood of St. George, branch 307 of the U.N.A. will hold a meeting in the church hall of St. Peter & Paul Church at 4 P.M. Sunday, August 23. — Joseph Arkatyn, sec.

ПРОВІДЕНС, Р. АР. Збори Сест. Любви, від. 177, відбулись в суботу, 24 серпня в год. 7. вечером. Присіли всі члени, місцеві і позаміські, принесли розмет на час, бо як ні, то будуть успендовані. Присутність всіх членів є кончена, бо є важна справа до пологодження. — С. Саска, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НАПРУЖЕННЯ. — Оце може бути новий воєнний терен. Хрестом назначена пристань Тінос, де був сторпедований грецький кружляк незанною субмариною. База італійських субмарин знаходиться на острові Лерос, 100 миль на схід звідси. Звідомлення принесли вістку, що грецький корабель був бомбардований близько острова Крети, а італійський корабель забрали італійці коло острова Сицилії.

ОСТАННІЙ ЗАВИВ. Німецький летун летів над Англію та розкидав летючки з виїмками промови Гітлера, з назвою: „Останній залив до розуму“. Селяни думали, що це жарт і спородали Летючки Червоному Хрестові.

Едемс.)

ЧИ МОЖЛИВЕ ЖИТТЯ НА ПЛАНЕТАХ?

Хоч і як добре ми знаємо тепер планети як астрономічні тіла, хоч знаємо їх віддалі, величину, масу¹⁾ й їх дороги довкола сонця, то все не багато знаємо про їх поверхню, а тим самим і про умови життя на них. Бож вони не світяться власним світлом, а „по-зиченим від Сонця, та це до того змінившим атмосферною“ — якщо вона на них узагалі існує. Тому можемо сказати, що легше пізнати поверхню непорушної зорі, віддаленої на 1000 років світла, ніж, н. пр., Місяця. Та хоч як воно тяжка річ, то д-р Райт (Wright) із інституту Карнегі в Вашингтоні вказав, що н. пр., поверхня Місяця це не голі скелі, а що вона утворена з шарів дуже дрібного піску або вулканічного чи метеоричного пороку. Доказ передано дослідом впливу ріжнородних матеріалів на світло, що від них відбивається.

На кожний промінь світла, що приходить до далековиду, впливає зміна температури й густоти земної атмосфери. Наслідком цих вічно змінних коливань — образ хитається. Тимто новітні обсерваторії²⁾ будують у околицях, де повітря по змозі спокійне, вільне від заколотів.

На підсоння на поверхні пла-

нети мають вплив три обставини. Перша — це її віддалі від Сонця, бо від нього залежить скільки тепла і світла, що їх дістає планета. Так, н. пр., м² поверхні Нептуна дістає тільки $\frac{1}{900}$ частину того світла і тепла, що м² поверхні Землі, бо Нептун 30 разів так далеко від Сонця, як Земля.

Друга справа, це довжина дня на планеті, себто, швидкість її обороту довкола власної осі. Бо то вона визначає час, коли проміння Сонця падає на означені частини її безперервної поверхні. Цікавий з того погляд Меркур. Він, імовірно, обертається довкола себе в тих самих 88 днях, в яких обертається раз довкола Сонця. Тимто він так, як Місяць до Землі, звертає до Сонця все ту саму сторону, й та сторона все сильно нагрівається, а друга сторона, що на неї не падає ніколи проміння Сонця, мусить бути незвичайно зимна.

По-третє маса планети має великий вплив на те, щоб задержувалася атмосфера. Спершу, здається, мали її всі планети, та деякі з них утратили її то цілком, то частинно. Бо газові молекули³⁾ атмосфери порушуються з великою швидкістю в усіх напрямках, і то тим швидше, чим легші складові гази (водень і гелій швидше, ніж кисень і азот).⁴⁾ Крім цього, як температура вища, то вона збільшує її швидкості. Тимто коли в горішніх шарах атмосфери, де удари з іншими молекулами шораз рідкі, швидкопорух-

якось ривочний.

1) молекула — найменша частина якоїсь річовини.

2) гелій — найлегша після водню річовина, рідкий, нерозкадний газ, його найденню спершу у спектрі (вселюї смуги, аутовина) сонця, від якого й його назва (гр. helios=сонце).

них молекул задержати не може сила притягання — а та сила досить велика й не дозволить молекулі втекти у світовий простір, — тоді атмосфера для планети пропаща. Тимто лише така планета, що має значну масу і достатню силу притягання може задержати свою атмосферу. й то передовсім легкі гази, що Меркур із масою рівною $\frac{1}{20}$ маси Землі не має ніякої атмосфери, Венера з масою $\frac{1}{3}$ маси Землі має значну атмосферу, Місяць із $\frac{1}{16}$ маси Землі без атмосфери, а Марс із $\frac{1}{10}$ маси Землі має лише рідку атмосферу. Зате планети-великі з масами 15 (Уран) до 300 (Юпітер) разів такими, як Земля, мають густі атмосфери; здається, що вони за мільйони років, у протилежність до Землі — не змінили ні трохи своїх запасів водня та гелію.

Що деякі планети мають атмосферу, можна провирити далековидом, який, н. пр., покаже, що там є хмари або явища смерку. Склад такої атмосфери показує нам спектроскоп⁵⁾ що розкладає відбите світло і вказує зміни того світла при переході крізь ту атмосферу. Алеж до нас не доходить ніяке світло зір, яке не переходило і крізь нашу атмосферу. Її гази, і передусім кисень, водня пара й вугляна кислота, змінюють і дуговину. Тимто треба ліній дуговини земної атмосфери висвітити з дуговини зорі. Це можна зробити двома способами: перший — порівняти темні лінії дуговини планети з лініями, що їх викликає тільки атмосфера Землі. Так, н. пр., можна порівняти дуговини Марса й Місяця. Сонячне світло, „позичене“ Марсом, на своїй дорозі від Сонця через Марс до Землі мусить перейти два рази атмосферу Марса й раз атмосферу — Землі, світло місяця тільки раз атмосферу Землі, бо Місяць не має атмосфери. Другий спосіб — це те, що лінії в дуговині зорі пересуваються, коли зоря порухується до Землі або від неї, тимто в корисних умовах дуговини ліній якоїсь планети видаються цілком відділені від тих, що їх спричинює атмосфера.

Другий важкий засіб розслідувати поверхню планети є безпосередній помір температури, можливий, коли незвичайно витончені електричні струменти, що записують температуру (термоелементи). В обсерваторії на горі Вилсона послуговуються термоелементами⁶⁾, що їх тигар не більший від одної тисячної частини каплі води. Вони мають промір пів міліметра, вони такі малі, що можна ними окремо розслідувати подробиці поверхні планет, як, н. пр., „бігунові шапки“ або темні й ясні точки поверхні Марса. За їх поміччю і 100-цалегов⁷⁾ телескопу — можна мірити ріжничню температуру 0,003° Ц, та температури зір, що їх оком не бачимо.

Шож кажуть ці досліді про атмосфери, а тим самим про можливість органічного життя на ріжних планетах? Меркур віддалений від Сонця лише $\frac{1}{3}$ так далеко, як Земля. Як уже сказано, він через малу масу не може мати якоїсь властивої атмосфери. На

8) спектроскоп — прилад, що дає змогу витворювати та досліджувати спектр, себто, веселковий смуги (дуговину).

9) термоелемент — яма з двох стопків, із двох різних металів, з'єднаних один із одним кінцями; як огріти мисця з'єднані — повстане електричний струм.

10) пале — 24 цм.

гарячій його стороні температура доходить до яких 350°, отже вона вища, як точка топлення олова. Його поверхня, як укаже гостра границя його чорних плям, схожа з поверхнею Місяця; це пустиня, незвичайно гаряча на денній стороні, і незвичайно зимна на нічній.

Інакше Венера, — найясніша з усіх планет. Її віддалі від Сонця є яких $\frac{1}{2}$ так, як Землі, її маса $\frac{1}{3}$, її сила притягання на поверхні яких $\frac{1}{10}$ — тимто з деякого огляду, це майже біляничка Землі. Вона має обширну, хоч трохи рідку атмосферу, все закрита густим покривалом хмар, так що ми її дійсної поверхні ймовірно ніколи не бачимо. Тимто ми не знаємо навіть певно, як швидко обертається ця планета, така з Землею споріднена, і не можемо нашіми земними фізикальними асбамі пробитися крізь верству хмар аж до ціпкої поверхні Венери. Таксамо спектроскопічні розсліди не дозволяють нам робити ніяких висновків про довжину дня на Венері. Ми знаємо тільки, що той день мусить бути дуже довгий. Однак спектроскопічний дослід напевно показав, що поверх покривала хмар є багато вулганої кислоти, а зате майже нема кисня й водняної пари, обох газів, таких потрібних для органічного життя. Алеж нижче верстви хмар можуть знаходитися обидва ці гази в достатній кількості. Більшість астрономів погоджується в тому, що Венера має ліній передумови для органічного життя, ніж кожна інша планета. Та кож і поміри температури на Венері обмежуються до верстви поверх — покрива хмар, тобто з деякого огляду до стратосфери⁸⁾ Венери. Її температуру змірено на — 32°, отже вона є 22° тепліша, ніж стратосфера Землі. Приймаємо, що температура нижче хмар є вища, ніж на поверхні Землі.

Дальша планета в соняшній системі є Земля з Місяцем, який обертається довкола себе раз у тому самому часі, в якому кружляє довкола Землі, тимто звертає до Землі все ту саму сторону. Де проміння Сонця падає на це небесне безатмосферне тіло, там є температура, в якій кипить вода, а на темній стороні Місяця є температура що-найменше яких — 157°, отже виразне пустинне підсоння з гарячими днями й зимними ночами.

Навіть атмосфери Землі ми не знаємо ще тепер докладно. Первісна температура на поверхні Землі є 14°, у зворотниковій смугі 26°. Над дзеркалом моря маємо кругло 78% азоту, 21% кисня і 0,9% аргону⁹⁾ з малою примішкою вугляної кислоти, амоніаку, водня, гелія й інших газів. При великій кількості вогкості може скількись водняної пари дійти понад 1%. Досі думали, що в горішніх шарах атмосфери змінюються дуже сильно відносини кількостей поодиноких газів, та що в висоті 75 км атмосфера складається виключно з водня. Та цьому перечать висліди російського лету у стратосферу в вересні минулого року; вони виявили, що повітря в висоті 19 км має майже зовсім той самий склад, що на поверхні Землі.

Марс пізнали наші астрономи розмірно докладно — бо він, попри Венеру, найближ-

11) пор. пом. 2)

12) аргон — газ, що з іншими первинними не входить у сполуку, нахочиться в атмосфері (1%) та в цілющих водах.

чий до Землі. Його промір рівний половині проміру Землі, його маса $\frac{1}{10}$. Він має рідку атмосферу, і це не спиняє обсервувати його поверхню. Його „день“ є лише 37 хвилин довший ніж наш, так, що астрономи можуть його обсервувати в кількох одна по одній ночах майже в тому самому положенні. Його біла південна „бігунова шапка“ щезає з кінцем Марсового літа, цілком, а північна — тоді сильно меншає. Її значні коливання величини вказують на те, що це є версти льоду, правда, дуже тонкі, що в літі дуже скоро тануть. Зате на Марсовому рівнику є велитенські темні плями, що їх барва змінюється протягом Марсового року. Деякі астрономи зі зміни цих барв здогадуються, що на Марсі є рістня. Цілком не вияснена це, як і перша, суть славних „Марсових каналів“. Що Марс має атмосферу, це стверджено з певністю. Стверджено навіть, хоч і винятково, хмари. Та атмосфера Марса далеко рідша, ніж на Землі; вона містить у собі, супроти рівно великої поверхні, лише $\frac{1}{1000}$ тої кількості кисня, яка є в нашій атмосфері, і таксамо на Марсі є розмірно дуже мало води. Температури на цій планеті розмірно нижчі, ніж на Землі й, мабуть, на деякій стороні не вищі за 16° Ц. Переважно вони нижчі від точки замерзання. Мала густота Марсової атмосфери влекше дуже скорі перескоки температури; тимто на цій планеті панує підсоння, що є посередній між кліматом пустини на Землі й на Місяці, так що на Марсі міг би розвинути свій світ найнижчий ростишній ліс.

Планети Юпітер, Сатурн, Уран і Нептун із їх великими масами, короткими часами обороту й великою віддалю від Сонця — через те дістають від нього тільки небагато тепла — мають дуже обширні й густі атмосфери; головню Юпітер і Сатурн, що їх ціпкої поверхні ми ніколи не бачимо — якщо вони її мають узагалі. Дивна річ, що в атмосфері великих планет знаходяться значні кількості амоніаку й метану¹¹⁾, і мабуть ще інших газів, сполук із воднем, які бувають великими масами в атмосферах цих світів. Зате остання планета, Плутон, має таку малу масу, що, імовірно, свою атмосферу стратила у світовому просторі.

Ці розсліди виявляють, що покищо лише Земля є „найліпша“ поміж світовими тілами, та що щодо можливості органічного життя на інших планетах не можемо собі робити багато надій. На Марсі напевно є можливість життя для низьких життєвих творів. Хіба на одну Венеру варто звернутися майбутнім летунам у світові простори. Та й це не дуже ймовірно.

11) метан — болотний газ, вуглевдень, горючий, з повітрям вибухає.

НІМЦІ ВИЛОВЛЮЮТЬ ВОРОГІВ НАЦІСТИЧНОГО РЕЖИМУ

ШАНСІ — (Швайцарія). Сотні німців, ворогів нацистичного режиму, що втекли з Німеччини з вибухом війни, й опинилися в Франції, вилловлюють тепер нацистичні агенти й забирають до Німеччини. Навіть і з околиць Франції, що не є окуповані німцями, зганяють цих людей гуртами й забирають вантажними автоматами в нацистичні табори.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

По довітй небузі померла для 19. серпня, членів Бр. Св. Йосифа, від. 273 У. Н. Союзу в Гудсон, Н. Я.

АННА ХРЕБОР.

Покійна прожила 57 літ. Родилась в селі Завадка, повіт Лиско Галичина.

Вступила в члени до У. Н. Союзу в марші 1923 року.

Похорон відбудеться в четвер 22. серпня. Проситись членів віддалу взяти участь в похороні.

Нехай Вашингтонська земля буде її Пером!

Вічна її Память!

Павло Маряк, секр.

ФЕДЕРАЛЬНА ЮНІЯ АМЕРИКИ й АНГЛІЇ

В ньюйорських великих часописах появилос оголошення, платне неназваними американськими громадянами, зорганізованими під іменем „Нью Йорк Коміті, Федерал Юніон Інк.“ з осідком 10 Іст 40 вул., з предсідником Джей Шіфліном. В оголошенні міститься зазив, щоб створити вже тепер Федеральну Юнію з Англії, Ірляндії, Злучених Держав і Канади, на лад колишніх 13 стейтів Америки. Ціллю юнії була оборона перед Гітлером. Зазив пригадує, що таку юнію пропонував Франції Чорчил безпосередньо перед її капітуляцією. Колиб тоді така юнія була повстала, кажуть у зазиві, тоді французька фльота, літаки й інша зброя булаб збереглася на дальшу оборону. Таксамо може статися й на випадок розгромлення Англії Гітлером. Зброя Англії, як складової частини пропонованої юнії, перейшлаб на власність інших федеральних частин, що залишаться непереможні.

Замітне є закінчення в зазиві: „Оця війна“ — сказано там — „це світова революційна війна; це перша громадянська війна цілого людства. На тому боці її ведуть із силою великої революційної візії. Тому й ми не можемо вести цієї війни самими оборонними засобами. Ми мусимо заатакувати її із іще сильнішою і то не менш революційною візєю“.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж ГРОСЕРІЯ І ДЕЛІКАТЕСЕН. Великий склеп, мешкання, відповідний бізнес. Продається дешево з причини відъїзду. J. Tanski, 17 St. Marks Place, New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЇ й ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

SAMUEL P. KANAI
Український ПОГРЕБНИК
Цілий похорон \$150
навіть за \$100
433 State St.,
PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P. A. 4-6646

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжничі як далеко позв. Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджє погребам по ціні та низький як \$150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Digitized funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДИНОВСЬКИЙ НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

Історичне оповідання про цікаві ілюстрації в купецькій історії в часів, коли історична Польща правила Україною, а турки правили на Італію, на неї на грабін.
ЦІНА 75 ЦЕНТІВ.
"СВОБОДА"
81-83 GRAND STREET, P. O. BOX 344, JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН, ч. 85. Живе стрільню.

У руках Тарзана леопард став могутньою зброєю. Він кинув її на свого найближчого ворога.

У дикий плутанині киттів, зубів та людського тіла, люди й хижак падали через листя.

Але ще двох із залози Залі-ма почали підлізати вгору. Тарзан і собі поліз вище.

Та йому в утечі перешкаждали ланцюхи, що звисали з його рук та ніг. Один із його гонителів вхопив навіть за його ногу.